

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21.09.2016, sp. zn. 25 Cdo 2904/2016, ECLI:CZ:NS:2016:25.CDO.2904.2016.1

Číslo: 7/2018

Právní věta: Neoprávněný odběr plynu bez řádně uzavřené smlouvy může mít formu úmyslného jednání (přímého či nepřímého úmyslu) zakládajícího běh desetileté objektivní promlčecí doby nároku na náhradu škody.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 21.09.2016

Spisová značka: 25 Cdo 2904/2016

Číslo rozhodnutí: 7

Číslo sešitu: 1

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Náhrada škody, Promlčení

Předpisy: § 106 odst. 2 obč. zák.
§ 74 odst. 1 písm. a) předpisu č. 485/2000Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud zrušil rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové – pobočky v Pardubicích ze dne 26. 1. 2016, sp. zn. 23 Co 406/2015, v části výroku, kterým byla zamítnuta žaloba o zaplacení 69 763,88 Kč s příslušenstvím, a v souvisejících výrocích a věc v tomto rozsahu vrátil Krajskému soudu v Hradci Králové – pobočce v Pardubicích k dalšímu řízení.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Okresní soud v Chrudimi rozsudkem ze dne 15. 10. 2014, č. j. 103 EC 18/2012-125, uložil žalované povinnost zaplatit žalobkyni 94 042,68 Kč spolu se specifikovanými zákonnými úroky z prodlení od 1. 7. 2009 do zaplacení (výrok I) a na náhradě nákladů řízení 58 784 Kč (výrok II). Soud vyšel ze zjištění, že do odběrného místa na adrese Ch., bylo osazeno měřicí zařízení ve vlastnictví žalobkyně a dodáván v období od 30. 11. 2007 do 15. 4. 2009 zemní plyn na základě smlouvy uzavřené se spoluvlastníkem nemovitosti J. J., který dne 29. 3. 2007 zemřel. Po jeho smrti nemovitost užívala žalovaná, která byla manželkou J. J. mladšího (druhého spoluvlastníka) a jediná měla do nemovitosti v rozhodném období přístup. Žalobkyně se domáhala po žalované náhrady za neoprávněně odebraný zemní plyn bez řádně uzavřené smlouvy, jehož objem byl zjištěn stavem měřidla. Soud shledal nárok žalobkyně zcela důvodným ve smyslu § 588 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku (ve znění účinném do 31. 12. 2013), neboť po zániku smluvního vztahu s J. J. starším došlo konkludentně k

uzavření kupní smlouvy o dodávce plynu se žalovanou, která plyn odebrala. Námitku promlčení vznesenou žalovanou soud prvního stupně neakceptoval s ohledem na splatnost faktury za odebraný plyn.

2. K odvolání žalované Krajský soud v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích rozsudkem ze dne 26. 1. 2016, č. j. 23 Co 406/2015-202, rozsudek soudu prvního stupně změnil tak, že žalované uložil povinnost zaplatit žalobkyni 24 278,80 Kč se zákonným úrokem z prodlení od 25. 6. 2011 do zaplacení, ohledně dalších 69 763,88 Kč s příslušenstvím žalobu zamítl a rozhodl o nákladech řízení mezi účastníky před soudy obou stupňů a o poplatkové povinnosti žalobkyně. Vyšel ze skutkových zjištění soudu prvního stupně, právně však nárok žalobkyně posoudil jako nárok na náhradu škody za neoprávněný odběr plynu podle § 74 zákona č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích. S ohledem na námitku promlčení vznesenou ze strany žalované (§ 101 odst. 1 věta druhá, § 106 odst. 2 občanského zákoníku, účinného do 31. 12. 2013) shledal nárok žalobkyně na náhradu škody nepromlčeným pouze za období od 24. 1. 2009 do 15. 4. 2009, kdy při výpočtu výše škody způsobené neoprávněným odběrem vyšel z vyhlášky č. 251/2001 Sb., kterou se stanoví Pravidla provozu přepravní soustavy a distribučních soustav v plynárenství. Za období od 30. 11. 2007 do 23. 1. 2009 odvolací soud žalobkyni nárok na náhradu škody nepřiznal, neboť ke dni podání žaloby již uplynula tříletá objektivní promlčecí doba.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

3. Tento rozsudek napadla žalobkyně dovoláním, jehož přípustnost dovozuje z § 237 o. s. ř. s tím, že dovoláním napadené rozhodnutí závisí na vyřešení právní otázky, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu. Namítá nesprávné právní posouzení promlčecí námitky odvolacím soudem. Žalobkyně se ztotožňuje se závěrem odvolacího soudu, že se jedná o nárok na náhradu škody, a poněvadž promlčení nároku není upraveno v energetickém zákoně, je třeba postupovat podle § 106 odst. 2 obč. zák. Žalobkyně má však za to, že v daném případě se jedná o škodu způsobenou úmyslně, ať ve formě přímého či nepřímého úmyslu, neboť žalovaná si musela být vědoma toho, že odebírá plyn, nemá uzavřenou žádnou smlouvu a neprovádí za odběr úhradu. Navrhla proto, aby dovolací soud napadený rozsudek odvolacího soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

III.

Přípustnost dovolání

4. Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) posoudil dovolání žalobkyně a shledal, že bylo podáno včas, osobou k tomu oprávněnou – účastnicí řízení (§ 240 odst. 1 o. s. ř.), řádně zastoupenou advokátem ve smyslu § 241 o. s. ř. a je přípustné podle § 237 o. s. ř., neboť napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného práva, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena. Dovolání je důvodné.

IV.

Důvodnost dovolání

5. Nesprávné právní posouzení věci, které žalobkyně uplatňuje jako důvod dovolání (§ 241a odst. 1 o. s. ř.), může spočívat v tom, že odvolací soud věc posoudil podle nesprávného právního předpisu, nebo že správně použitý právní předpis nesprávně vyložil, případně jej na zjištěný skutkový stav věci nesprávně aplikoval.

6. Odvolací soud nepochybil, pokud dovodil, že právní vztahy týkající se odběru plynu jsou upraveny zvláštním právním předpisem (zákon č. 458/2000 Sb.), který je ve vztahu k občanskému zákoníku

normou speciální a který obsahuje i úpravu náhrady škody za neoprávněný odběr plynu. Pokud zvláštní právní úprava neobsahuje řešení určitých otázek, aplikuje se předpis obecný.

7. Vzhledem k tomu, že zákon č. 458/2000 Sb. neupravuje promlčení nároku na náhradu škody z neoprávněného odběru plynu, kterým je i odběr bez uzavřené smlouvy [§ 74 odst. 1 písm. a) zákona č. 458/2000 Sb.], odvolací soud promlčení nároku žalobkyně na náhradu škody správně posuzoval podle § 106 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, účinný do 31. 12. 2013, dále též jen „obč. zák.“ (srov. přechodné ustanovení § 3036 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, účinný od 1. 1. 2014, neboť posuzované promlčecí doby počaly běžet před tímto datem).

8. Podle § 106 obč. zák. právo na náhradu škody se promlčí za dva roky ode dne, kdy se poškozený dozví o škodě a o tom, kdo za ni odpovídá (odst. 1). Nejpozději se právo na náhradu škody promlčí za tři roky, a jde-li o škodu způsobenou úmyslně, za deset let ode dne, kdy došlo k události, z níž škoda vznikla, to neplatí, jde-li o škodu na zdraví (odst. 2).

9. Počátek subjektivní promlčecí doby práva na náhradu škody se váže k okamžiku, kdy se poškozený dozvěděl o tom, že mu vznikla majetková újma určitého druhu a rozsahu, kterou je možné objektivně vyjádřit v penězích, a o odpovědném subjektu. K tomu dochází tehdy, když poškozený zjistí skutkové okolnosti, z nichž lze dovodit vznik škody a orientačně i její rozsah tak, aby bylo možné určit přibližně výši škody v penězích, tedy když poškozený má k dispozici údaje, které mu umožňují podat žalobu na náhradu škody. Počátek běhu objektivní promlčecí doby je vázán na událost, z níž škoda vznikla. Tím se míní nejen protiprávní úkon či zvlášť kvalifikovaná událost, které vedly ke vzniku škody, nýbrž i vznik škody samotné. Počátek běhu objektivní a subjektivní promlčecí doby je stanoven odlišně a obě doby jsou na sobě nezávislé, skončí-li běh jedné z nich, právo se promlčí bez ohledu na běh druhé promlčecí doby.

10. Lze souhlasit s názorem vysloveným v rozhodnutí odvolacího soudu, že počátek běhu objektivní promlčecí doby se váže k okamžiku vzniku škody a nikoliv k okamžiku jejího zjištění a že při neoprávněném odběru plynu jde o újmu vznikající průběžně, jak vyplývá z § 8 vyhlášky č. 251/2001 Sb., kdy škoda vzniká každým dnem neoprávněného odběru po dobu, kdy takový odběr trvá (viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 9. 2014, sp. zn. [25 Cdo 1250/2013](#), publikovaný pod C 14286 v Souboru civilních rozhodnutí Nejvyššího soudu, C. H. Beck). Odvolací soud při svém rozhodování vycházel z tříleté objektivní promlčecí doby, aniž zvažoval dobu desetiletou, ačkoliv ze skutkových zjištění se může podávat i případný nepřímý (či přímý) úmysl žalované týkající se neoprávněného odběru. V tomto směru odvolací soud připomíná již zmiňované ustanovení § 74 odst. 1 písm. a) zákona č. 458/2000 Sb., podle něhož neoprávněným odběrem plynu je odběr bez uzavřené smlouvy, jejímž předmětem je dodávka plynu. Zavinění žalované ve formě úmyslu se tak vztahuje na tyto skutkové okolnosti, které dosud nebyly úplně a prokazatelně objasněny. Odvolací soud rovněž zcela pominul běh subjektivní promlčecí doby (§ 106 odst. 1 obč. zák.).

11. Jak vyplývá z výše uvedeného, rozsudek odvolacího soudu není z hlediska právního posouzení důvodnosti námítky promlčení správný (§ 241a odst. 1 o. s. ř.). Nejvyšší soud jej proto v části výroku I, kterým byla zamítnuta žaloba na zaplacení 69 763,88 Kč s příslušenstvím, spolu se závislými výroky o náhradě nákladů řízení a poplatkové povinnosti žalobkyně zrušil (§ 243a odst. 1 věta první a § 243e odst. 1 o. s. ř.) a věc mu vrátil v tomto rozsahu k dalšímu řízení (§ 243e odst. 2 věta první o. s. ř.).

12. V dalším řízení se bude odvolací soud, v souladu s výše uvedenými právními závěry, jež jsou pro něj závazné (§ 243g odst. 1 věta první za středníkem o. s. ř.), zabývat délkou objektivní promlčecí doby s ohledem na námitku žalobkyně, že jde v daném případě o dobu desetiletou, a na podkladech relevantních skutkových okolností posoudí, zda šlo ze strany žalované o úmyslné způsobení škody (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 7. 2006, sp. zn. [25 Cdo 1159/2005](#)). Kromě toho

odvolací soud zváží a odůvodní, zda a případně jaká část nároku žalobkyně na náhradu škody se promlčela v subjektivní době. V novém rozhodnutí odvolací soud znovu rozhodne o nákladech řízení, včetně nákladů tohoto dovolacího řízení (§ 243g odst. 1 věta druhá o. s. ř.).